

Suam denique cuique naturam esse ad vivendum ducem.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Tecum optime, deinde etiam cum mediocri amico. Ex quo, id quod omnes expetunt, beate vivendi ratio inveniri et comparari potest. Nam si beatus umquam fuisset, beatam vitam usque ad illum a Cyro extractum rogi pertulisset. Quae autem natura suae primae institutionis oblita est? Non igitur de improbo, sed de callido improbo quaerimus, qualis Q. Duo Reges: constructio interrete. Expressa vero in iis aetatibus, quae iam confirmatae sunt. Comprehensum, quod cognitum non habet? Sed tamen est aliquid, quod nobis non liceat, liceat illis. Universa enim illorum ratione cum tota vestra confligendum puto. Hoc est vim afferre, Torquate, sensibus, extorquere ex animis cognitiones verborum, quibus inbuti sumus. Ecce aliud simile dissimile.

An nisi populari fama?

Nemo nostrum istius generis asotos iucunde putat vivere. Color egregius, integra valitudo, summa gratia, vita denique conferta voluptatum omnium varietate. Tu vero, inquam, ducas licet, si sequetur; Ex rebus enim timiditas, non ex vocabulis nascitur. Quamquam id quidem licebit iis existimare, qui legerint. Atque haec ita iustitiae propria sunt, ut sint virtutum reliquarum communia. Quae quidem vel cum periculo est quaerenda vobis; Cum sciret confestim esse moriendum eamque mortem ardentiore studio peteret, quam Epicurus voluptatem petendam bowling putat.

Nec tamen ullo modo summum pecudis bonum et hominis idem mihi videri potest.

Sin tantum modo ad indicia veteris memoriae cognoscenda, curiosorum. An tu me de L. Est autem etiam actio quaedam corporis, quae motus et status naturae congruentis tenet; A villa enim, credo, et: Si ibi te esse scissem, ad te ipse venissem. Cuius quidem, quoniam Stoicus fuit, sententia condemnata mihi videtur esse inanitas ista verborum. Respondent extrema primis, media utrisque, omnia omnibus. Quasi vero aut concedatur in omnibus stultis aequae magna esse vitia, et eadem inbecillitate et inconstantia L. Quod quidem nobis non saepe contingit. Hi autem ponunt illi quidem prima naturae, sed ea seiungunt a finibus et a summa bonorum; Atqui eorum nihil est eius generis, ut sit in fine atque extremo bonorum.

Aliam vero vim voluptatis esse, aliam nihil dolendi, nisi valde pertinax fueris, concedas necesse est. Mihi enim satis est, ipsis non satis. Et homini, qui ceteris animantibus plurimum praestat, praecipue a natura nihil datum esse dicemus? Ex quo illud efficitur, qui bene cenent omnes libenter cenare, qui libenter, non continuo bene. Sin autem est in ea, quod quidam volunt, nihil impedit hanc nostram comprehensionem summi boni. Omnium enim rerum principia parva sunt, sed suis progressionibus usa augentur nec sine causa;

Nec enim ignoras his istud honestum non summum modo, sed etiam, ut tu vis, solum bonum videri. Tantum dico, magis fuisse vestrum agere Epicuri diem natalem, quam illius testamento cavere ut ageretur. Sextilio Rufo, cum is rem ad amicos ita deferret, se esse heredem Q. Graecum enim hunc versum nostis omnes:- Suavis laborum est praeteritorum memoria. Estne, quaeso, inquam, sitienti in bibendo voluptas? Num igitur dubium est, quin, si in re ipsa nihil peccatur a superioribus, verbis illi commodius utantur? Tantum dico, magis fuisse vestrum agere Epicuri diem natalem, quam illius testamento cavere ut ageretur. Tenesne igitur, inquam, Hieronymus Rhodius quid dicat esse summum bonum, quo putet omnia referri oportere?

Quos nisi redarguimus, omnis virtus, omne decus, omnis vera laus deserenda est.

Piso, familiaris noster, et alia multa et hoc loco Stoicos irridebat: Quid enim? Quae si potest singula consolando levare, universa quo modo sustinebit? Primum non saepe, deinde quae est ista relaxatio, cum et praeteriti doloris memoria recens est et futuri atque independentis torquet timor? Bona autem corporis huic sunt, quod posterius posui, similia. Nihilne te delectat umquam -video, quicum loquar-, te igitur, Torquate, ipsum per se nihil delectat? Atqui, inquam, Cato, si istud optinueris, P56 traducas me ad te totum licebit. Quae enim dici Latine posse non arbitrabar, ea dicta sunt a te verbis aptis nec minus plane quam dicuntur a Graecis. Quem Tiberina descensio festo illo die tanto gaudio affecit, quanto L.

Potius ergo illa dicantur: turpe esse, viri non esse debilitari dolore, frangi, succumbere. Ut enim consuetudo loquitur, id solum dicitur honestum, quod est populari fama gloriosum. Tum Piso: Atqui, Cicero, inquit, ista studia, si ad imitandos summos viros spectant, ingeniosorum sunt; Tum Piso: Atqui, Cicero, inquit, ista studia, si ad imitandos summos viros spectant, ingeniosorum sunt; Collatio igitur ista te nihil iuvat. Qua exposita scire cupio quae causa sit, cur Zeno ab hac antiqua constitutione desciverit, quidnam horum ab eo non sit probatum; Et quod est munus, quod opus sapientiae? Quod vestri quidem vel optime disputant, nihil opus esse eum, qui philosophus futurus sit, scire litteras. Quia dolori non voluptas contraria est, sed doloris privatio. Quid censes in Latino fore?

Negare non possum.

Introduci enim virtus nullo modo potest, nisi omnia, quae leget quaeque reiciet, unam referentur ad summam. Sed haec ab Antiocho, familiari nostro, dicuntur multo melius et fortius, quam a Stasea dicebantur. Inquit, dasne adolescenti veniam? Cum autem venissemus in Academiae non sine causa nobilitata spatia, solitudo erat ea, quam volueramus. An est aliquid per se ipsum flagitiosum, etiamsi nulla comitetur infamia? Summum enī-m bonum exposuit vacuitatem doloris; Semovenda est igitur voluptas, non solum ut recta sequamini, sed etiam ut loqui deceat frugaliter. Nullis enim partitionibus, nullis definitionibus utuntur ipsique dicunt ea se modo probare, quibus natura tacita adsentiat.

Aliter enim nosmet ipsos nosse non possumus.

Cum audissem Antiochum, Brute, ut solebam, cum M. Illi enim inter se dissentiunt. Quae qui non vident, nihil umquam magnum ac cognitione dignum amaverunt. Sic consequentibus vestris sublati prima tolluntur. Est autem etiam actio quaedam corporis, quae motus et status naturae congruentis tenet; Sin laboramus, quis est, qui alienae modum statuatur industriae? Cum autem dispicere coepimus et sentire quid, simus et quid ab animantibus ceteris differamus, tum ea sequi incipimus, ad quae nati sumus.

Putabam equidem satis, inquit, me dixisse.

Parvi enim primo ortu sic iacent, tamquam omnino sine animo sint. Ac ne plura complectar-sunt enim innumerabilia-, bene laudata virtus voluptatis aditus intercludat necesse est. Dat enim id nobis solitudo, quod si qui deus diceret, numquam putarem me in Academia tamquam philosophum disputaturum. Hoc loco discipulos quaerere videtur, ut, qui asoti esse velint, philosophi ante fiant. Quod idem cum vestri faciant, non satis magnam tribuunt inventoribus gratiam. Quem si tenueris, non modo meum Ciceronem, sed etiam me ipsum abducas licebit.

Sed haec nihil sane ad rem;

Stuprata per vim Lucretia a regis filio testata civis se ipsa interemit. Nam illud quidem adduci vix possum, ut ea, quae senserit ille, tibi non vera videantur. Quae in controversiam veniunt, de iis, si placet, disseramus. Beatus autem esse in maximarum rerum timore nemo potest. Itaque et vivere vitem et mori dicimus arboremque et novellam et vetulam et vigere et senescere. Illud quaero, quid ei, qui in voluptate summum bonum ponat, consentaneum sit dicere. Si est nihil nisi corpus, summa erunt illa: valitudo, vacuitas doloris, pulchritudo, cetera. Hoc loco discipulos quaerere videtur, ut, qui asoti esse velint, philosophi ante fiant.

Quis negat?

Quod vestri non item. Qui autem diffidet perpetuitati bonorum suorum, timeat necesse est, ne aliquando amissis illis sit miser. Quamquam ab iis philosophiam et omnes ingenuas disciplinas habemus; iam quae corporis sunt, ea nec auctoritatem cum animi partibus, comparandam et cognitionem habent faciliorem.

Isto modo ne improbos quidem, si essent boni viri.

Summae mihi videtur inscitiae. Ut necesse sit omnium rerum, quae natura vigeant, similem esse finem, non eundem. Dicuntur ista, Cato, magnifice, inquam, sed videsne verborum gloriam tibi cum Pyrrhone et cum Aristone, qui omnia exaequant, esse communem? Quid est, quod ab ea absolvi et perfici debeat? Quocirca intellegi necesse est in ipsis rebus, quae discuntur et cognoscuntur, invitamenta inesse, quibus ad discendum cognoscendumque moveamur. Hunc ipsum Zenonis aiunt esse finem declarantem illud, quod a te dictum est, convenienter naturae vivere. Non modo carum sibi quemque, verum etiam vehementer carum esse? Omnibus enim artibus volumus attributam esse eam, quae communis appellatur prudentia, quam omnes, qui cuique artificio praesunt, debent habere. Nunc omni virtuti vitium contrario nomine opponitur. Pudebit te, inquam, illius tabulae, quam Cleanthes sane commode verbis depingere solebat. Praeterea et appetendi et refugiendi et omnino rerum gerendarum initia proficiscuntur aut a voluptate aut a dolore.

Est enim perspicuum nullam artem ipsam in se versari, sed esse aliud artem ipsam, aliud quod propositum sit arti. Quo studio Aristophanem putamus aetatem in litteris duxisse? An quod ita callida est, ut optime possit architectari voluptates? Nec vero sum nescius esse utilitatem in historia, non modo voluptatem. At, illa, ut vobis placet, partem quandam tuetur, reliquam deserit. Nec enim ignoras his istud honestum non summum modo, sed etiam, ut tu vis, solum bonum videri. Videmusne ut pueri ne verberibus quidem a contemplandis rebus perquirendisque deterreantur? Sextilio Rufo, cum is rem ad amicos ita deferret, se esse heredem Q. Aequae enim contingit omnibus fidibus, ut incontentae sint.

Estne, quaeso, inquam, sitiendi in bibendo voluptas?

Quis est enim aut quotus quisque, cui, mora cum adpropinquet, non refugiat timido sanguine? Atque exalbescit metu? Cum id quoque, ut cupiebat, audivisset, evelli iussit eam, qua erat transfixus, hastam. Theophrastum tamen adhibeamus ad pleraque, dum modo plus in virtute teneamus, quam ille tenuit, firmitatis et roboris. Cui vero in voluptate summum bonum est, huic omnia sensu, non ratione sunt iudicanda, eaque dicenda optima, quae sint suavissima. Nam nec vir bonus ac iustus haberi debet qui, ne malum habeat, abstinet se ab iniuria. Idemque diviserunt naturam hominis in animum et corpus. Vulgo enim dicitur: Iucundi acti labores, nec male Euripides concludam, si potero, Latine; Videamus animi partes, quarum est conspectus illustrior; Tenesne igitur, inquam, Hieronymus Rhodius quid dicat esse summum bonum, quo putet omnia referri oportere? At certe gravius. Societatem coniunctionis humanae munifice et aequae tuens iustitia dicitur, cui sunt adiunctae pietas, bonitas, liberalitas, benignitas, comitas, quaeque sunt

generis eiusdem. Nam constitui virtus nullo modo potest nisi ea, quae sunt prima naturae, ut ad summam pertinentia tenebit.

Fieri, inquam, Triari, nullo pacto potest, ut non dicas, quid non probes eius, a quo dissentias. An est aliquid per se ipsum flagitiosum, etiamsi nulla comitetur infamia? Atque his de rebus et splendida est eorum et illustris oratio. Nonne videmus quanta perturbatio rerum omnium consequatur, quanta confusio? Cur id non ita fit? Verum enim diceret, idque Socratem, qui voluptatem nullo loco numerat, audio dicentem, cibi condimentum esse famem, potionis sitim. An dubium est, quin virtus ita maximam partem optineat in rebus humanis, ut reliquas obruat? Sed ut iis bonis erigimur, quae expectamus, sic laetamur iis, quae recordamur. Octavio fuit, cum illam severitatem in eo filio adhibuit, quem in adoptionem D. Deinde disputat, quod cuiusque generis animantium statui deceat extremum. Est igitur officium eius generis, quod nec in bonis ponatur nec in contrariis. Nam meministi etiam quae nolo, oblivisci non possum quae volo. Egone non intellego, quid sit don Graece, Latine voluptas? Animi enim quoque dolores percipiet omnibus partibus maiores quam corporis. Neque solum ea communia, verum etiam paria esse dixerunt.

Non enim iam stirpis bonum quaeret, sed animalis. Stoici autem, quod finem bonorum in una virtute ponunt, similes sunt illorum; Non igitur de improbo, sed de callido improbo quaerimus, qualis Q. Sed quid ages tandem, si utilitas ab amicitia, ut fit saepe, defecerit? Ampulla enim sit necne sit, quis non iure optimo irrideatur, si laboret? Certe non potest. Tu autem negas fortem esse quemquam posse, qui dolorem malum putet. Illis videtur, qui illud non dubitant bonum dicere -; Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur sine explicatione naturae intellegi potest. Qua ex cognitione facilius facta est investigatio rerum occultissimarum.

Ita est quoddam commune officium sapientis et insipientis, ex quo efficitur versari in iis, quae media dicamus. Huius ego nunc auctoritatem sequens idem faciam. Nam meministi etiam quae nolo, oblivisci non possum quae volo. Mihi quidem Homerus huius modi quiddam vidisse videatur in iis, quae de Sirenum cantibus finxerit. Cum ageremus, inquit, vitae beatum et eundem supremum diem, scribebamus haec. Sed tu istuc dixisti bene Latine, parum plane. Quid interest, nisi quod ego res notas notis verbis appello, illi nomina nova quaerunt, quibus idem dicant? Nihil minus, contraque illa hereditate dives ob eamque rem laetus. Hic quoque suus est de summoque bono dissentiens dici vere Peripateticus non potest. A villa enim, credo, et: Si ibi te esse scissem, ad te ipse venissem. Quid est igitur, cur ita semper deum appellet Epicurus USD1769 beatum et aeternum? Eam tum adesse, cum dolor omnis absit; Nihilne est in his rebus, quod dignum libero aut indignum esse ducamus? Quamquam in hac divisione rem ipsam prorsus probo, elegantiam desidero.

Quid est igitur, inquit, quod requiras? Negat enim summo bono afferre incrementum diem. Huic ego, si negaret quicquam interesse ad beate vivendum quali uteretur victu, concederem, laudarem etiam; Cuius similitudine perspecta in formarum specie ac dignitate transitum est ad honestatem dictorum atque factorum. Animi enim quoque dolores percipiet omnibus partibus maiores quam corporis.

Familiares nostros, credo, Sironem dicis et Philodemum, cum optimos viros, tum homines doctissimos.

Sed et illum, quem nominavi, et ceteros sophistas, ut e Platone intellegi potest, lusos videmus a Socrate. Erillus autem ad scientiam omnia revocans unum quoddam bonum vidit, sed nec optimum nec quo vita gubernari possit. Fatebuntur Stoici haec omnia dicta esse praeclare, neque eam causam Zenoni disciscendi fuisse. Nec vero hoc oratione solum, sed multo magis vita et factis et moribus comprobavit. Quid enim de amicitia statueris utilitatis causa expetenda vides. Fortasse id optimum, sed ubi illud: Plus

semper voluptatis?